

Stanovisko Republikovej únie zamestnávateľov

- Návrh stratégie a akčného plánu na zlepšenie postavenia Slovenska v indexe DESI do roku 2025
 - materiál na rokovaní HSR SR dňa 12.04.2021

Stručný popis podstaty predkladaného materiálu a jeho relevancie z hľadiska RÚZ

Materiál bol predložený na rokovanie Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR ako iniciatívny návrh

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Stratégia je rámcovým strategickým dokumentom vlády Slovenskej republiky, ktorý reaguje na dlhodobý trend stagnácie až poklesu v hodnotení Slovenskej republiky v DESI. Napriek každoročnému postupnému rastu slovenského skóre v DESI, umiestnenie Slovenskej republiky stagnuje alebo sa dokonca prepadáva v rámci poslednej tretiny krajín EÚ a osciluje okolo 20. miesta. Od prvej správy DESI v roku 2015 sa Slovenská republika v DESI 2020 umiestnila dokonca na historicky najhoršom 22. mieste a rozdiel oproti celkovému priemeru EÚ sa zväčšil takmer o celý jeden bod. Základnou ambíciou stratégie je v horizonte piatich rokov posun umiestnenia Slovenskej republiky z poslednej tretiny rebríčka DESI do jeho stredu a teda dosiahnuť minimálne priemer EÚ.

Postoj RÚZ k materiálu

Stratégia je rámcovým strategickým dokumentom vlády Slovenskej republiky, ktorý reaguje na dlhodobý trend stagnácie až poklesu v hodnotení Slovenskej republiky v DESI. RÚZ oceňuje viaceré aktivity uvedené v Stratégii a akčnom pláne. Ich naplnenie môže prispieť v dlhodobom horizonte k zlepšeniu podnikateľského prostredia, či už vo forme realizácie Národného plánu širokopásmového pripojenia Slovenska alebo podpory rozvoja Ľudského kapitálu. RÚZ materiál v medzirezortnom pripomienkovom konaní pripomienkovala.

Nakoľko materiál neobsahuje vyhodnotenie pripomienok MPK (sociálnym partnerom bolo jeho znenie zaslané dokonca pred koncom lehoty na predkladanie pripomienok) predkladáme pripomienky RÚZ uplatnené v rámci MPK opätovne v plnom znení.

RÚZ berie materiál na vedomie s nižšie uvedenými pripomienkami.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná pripomienka k materiálu ako celku

Oceňujeme viaceré aktivity uvedené v Stratégii a akčnom pláne. Ich naplnenie môže prispieť v dlhodobom horizonte k zlepšeniu podnikateľského prostredia, či už vo forme realizácie Národného plánu širokopásmového pripojenia Slovenska alebo podpory rozvoja Ľudského kapitálu. Ako jednu z najpodstatnejších vecí v rámci Implementačnej štruktúry a systému riadenia vnímame vytvorenie Pracovnej skupiny pre digitálnu transformáciu Slovenskej republiky, ktorá by mala slúžiť ako platforma pre koordináciu a spoluprácu zainteresovaných strán. Pravidelné stretnutia pracovnej skupiny by mali dôrazne sledovať plnenia opatrení uvedených v tejto stratégii a akčnom pláne a v spolupráci s ďalšími aktérmi robiť ich pravidelný odpočet. Oceňujeme tiež, že stratégia a akčný plán reflektuje na koordinovaný rozvoj digitálnych zručností či už formou Národnej stratégie pre digitálne zručnosti alebo krokov k vytvoreniu stratégie celoživotného vzdelávania podporujúcej upskilling a reskilling v oblasti digitálnych zručností. Vzhľadom na horizontálny charakter uvedených stratégií by sme odporučili vytvoriť nadrezortný koordináčny orgán (napríklad vo forme rady vlády pre celoživotné vzdelávanie a poradenstvo), ktorý by koordinoval jednotlivých aktérov a zdôrazňoval význam rozvoja zručnosti a z politickej úrovne koordinoval jednotlivých aktérov. Z pohľadu samotného zabezpečovania kvality a overovania výstupov ďalšieho vzdelávania dospelých navrhujeme využiť už existujúcu platformu – záujmové združenie právnických osôb Aliancia sektorových rád, ktoré bolo založené ako podporný orgán

pre dlhodobú činnosť a udržateľnosť aktivít sektorových rád. V oblasti digitálnych zručností odporúčame intenzívne využívať a podporiť aktivity Národnej koalície pre digitálne zručnosti a povolania Slovenskej republiky ako národný kontaktný bod pre túto oblasť.

2. Všeobecná zásadná pripomienka k materiálu ako celku

RÚZ oceňuje prípravu materiálu, ale konštatujeme, že postup v indexe DESI by nemal byť jediným cieľom sám o sebe, Naopak považujeme za potrebné zamerať sa na identifikáciu a následné riešenie konkrétnych problémov v podmienkach SR. Ich riešenie sa následne prejaví aj do zlepšenia hodnotenia v DESI

V tomto zmysle vnímame ako nedostatok, že sa materiál vo väčšej časti venuje popisu metodiky a postavenia SR a nezameriava sa na konkrétne aktivity a úlohy. V oblasti intervencie je materiál zameraný skôr na monitorovanie a nie na zásadné a systémové zmeny v digitalizácii spoločnosti.

K cieľom materiálu:

V časti pripojiteľnosť – zdôrazňujú sa ciele, ktoré sú definované už roky a v zásade v nich SR nenapreduje, bez analýzy príčin tohto stavu (a toto sa týka v podstate všetkých oblastí). V čom je v tomto dokumente iný prístup? V konkrétnych oblastiach napr. pre IoT nie je jasné čo sa plánuje robiť a čo sa má podporovať. V zásade sa rieši len informovanie a publicita, bez konkrétnych plánov podpory rozvoja tejto oblasti. V oblasti ľudského kapitálu platí presne to isté - o potrebe vzdelávania sa hovorí roky a čo sa zmenilo? Téma celoživotného vzdelávania mala problém dostať sa do Reformného plánu, pretože to Vláda SR nepovažovala za prioritu. V otázke internetových služieb sa prioritne rieši zrozumiteľnosť dotazníka pre respondentov ako reálna podpora budovania služieb (čo je čisto administratívny prístup). V prípade digitálnych technológií sa opäť rieši podpora/zlepšenie dotazníkov miesto podpora využívania digitálnych technológií v spoločnosti. Pri eGovernment nám zmena metodiky vôbec nepomôže keď máme zlé služby? O potrebe zmeny k budovaniu eGovernmentu sa rozpráva dlho, nič sa však nedeje.

Ciele sú všeobecne definované, bez jasného návodu ako ich dosiahnuť.

Akčný plán

Akčný plán – definuje skôr ČO chceme dosiahnuť a menej AKO to dosiahnuť. Mnohé ciele sú definované všeobecne a indikátory sú zavádzajúce a nevyjadrujúce kvalitu.

Pripojiteľnosť - cieľ BCO (úrad) – indikátor je „počet zrealizovaných konzultácií“. Akú kvalitu toto vystihuje?

Vzdelávanie - celoživotné vzdelávanie bol problém vôbec dostať do plánu obnovy, takže politicky nie je vnímané ako priorita, podpora testovania cez nástroj ako IT fitness test je v poriadku, ale je potrebné podporovať reálne vzdelávacie programy, pričom sme si nie istý či MIRRI toto dokáže zabezpečiť v oblasti digitálnych zručností.

Internetové služby - vykonávanie prieskumu a komunikačná kampaň sú hlavné aktivity? V materiály chýba vytváranie dôvodov prečo Internet používať, t.j. ponuka zaujímavých služieb prinášajúcich pridanú hodnotu, pričom toto by mal byť cieľ.

Digitálne technológie - je v poriadku mať centrá inovácií, ale z materiálu nie je jasný predmet ich práce, náplň, merateľné ukazovatele ich činnosti a očakávané prínosy. V oblasti podpory inovatívnych technológií a výskumu, chýba práve podpora zavádzania do praxe kde vedľa priniesť ekonomické zhodnotenie.

Digitálne verejné služby – v materiály absolútne absentuje koncept digitálnej transformácie, t.j. kvalitatívna zmena spôsobu fungovania VS, navrhované opatrenia sú len v podstate len konzerváciou súčasného stavu, bez jeho zásadnej zmeny. Využívanie otvorených údajov je v poriadku a správne, ale v prvom rade je potrebné sa venovať ich kvalite, a až potom sprístupniť verejnosti

3. Pripomienka k bodu 1.4

Uvedená časť obsahuje nesprávnu informáciu – Národný plán širokopásmového pripojenia už bol schválený vládou SR – je potrebné aktualizovať.

4. Zásadná pripomienka k bodu 3.1.

V bode 3.1 - Oblasť intervencie žiadame do odseku 2 doplniť, že účastníci trhu, o ktorých sa údaje zbierajú musia byť o výsledkoch informovaní a mať možnosť sa k nim vyjadriť.

Odôvodnenie:

Dlhodobo evidujeme nepresné a často až zavádzajúce údaje, ktoré prezentuje EK o trhu v SR. Tomu vieme zabrániť len otvorenými procesmi a dátami a možnosťou kontroly.

5. Zásadná pripomienka k bodu 3.1.1

V bode 3.1.1 – Pripojiteľnosť: žiadame do odseku 1 doplniť, že LTE metodika pokrytia by pri výpočte priemeru percentuálneho pokrytia mala zohľadniť trhovú podiel jednotlivých operátorov.

Odôvodnenie:

Pri aktuálnej metodike nastávali nelogické závery (napr. ak mal jeden operátor pokrytých 15% a iní 90% priemer sa znížil). Komisia nereagovala na upozornenia od operátorov ohľadom tohto problému.

Niektoré metodiky DESI je potrebné prehodnotiť, napr. priemerovanie % LTE pokrytia jednotlivých mobilných operátorov, znižovanie pokrytia nižšími rýchlosťami NGA sa hodnotí negatívne, napriek súčasnému zvyšovaniu % VHCN / UFB pokrytia a pod. Pre niektoré krajiny robia údajný zber dát nezávislí konzultanti, ktorí nenesú adekvátnu zodpovednosť za kvalitu výsledkov.

6. Zásadná pripomienka k bodu 3.1.1

V bode 3.1.1 – Pripojiteľnosť: odsek 2 posledná veta a odsek 5 /dátové limity a objemy/ - body týkajúce sa cien širokopásmových služieb a balíčkov dát navrhujeme vypustiť.

Odôvodnenie:

Máme tu trhové prostredie a na pomery EÚ nadštandardnú konkurenciu. Regulátor dozerá na súťaž na trhu a ak je to potrebné, využíva svoje kompetencie. Ak má niekto problém s cenou týchto služieb, môže túto otvoriť, ale odporúčame najprv konkrétne pomenovať problém – objemové limity a ceny to podľa nás nie sú. Väčšina služieb v SR je bez dátových limitov.

Politika znižovania cien bola na mieste pred 20 rokmi, kedy prebiehala demonopolizácia trhu. Dnes už nepostačí znížiť ceny, lebo trh je nasýtený. Práve naopak – je potrebné viac investovať do konektivity, a predovšetkým do nových technológií, inovácií a digitalizácie. Jedine takýmto rozšírením ponuky sa posunieme vyššie v DESI.

7. Zásadná pripomienka k bodu 3.1.1

Navrhujeme doplniť odstavec:

„Investície štátu by sa pri tom mali sústrediť výhradne na tie lokality, v ktorých z trhového hľadiska nie je pre operátorov rentabilné budovať siete.“

Odôvodnenie:

Navrhujeme minimalizovať štátne investície len na nerentabilné lokality.

8. Zásadná pripomienka k bodu 3.1.1

V bode 3.1.1 – Pripojiteľnosť žiadame do druhej vety odseku 7 doplniť, že štát by mal aktívnejšie rozvíjať a propagovať služby štátu (eGovernment/mGovernment), podporovať zvyšovanie digitálnej gramotnosti obyvateľstva.

Odôvodnenie:

Operátori už dlhodobo upozorňujú, že SR má vo svojich strategických dokumentoch ako jeden z cieľov aj zvýšenie dopytu po službách, avšak v tomto smere nevyvíja aktivity. Ak by sa skvalitnili služby eGovernment, dopyt a motivácia občanov využívať tieto služby by sa zvyšovali.

9. Zásadná pripomienka k bodu 3.1.4

Uvedený 1. bod navrhujeme formulovať nasledovne:

„Na dosiahnutie vyššieho skóre v dimenzii 4 je potrebné podporiť využívanie digitálnych technológií na úrovni malých a stredných podnikov, najmä rozšírenie internetového predaja a využívanie internetových komunikačných kanálov. Podpora využívania cloudových riešení a spracovania veľkých objemov údajov (big data) dosahujú už v súčasnosti pomerne vysoké skóre a má potenciál na ďalšie zlepšenie indikátorov. Navrhujeme sústrediť podporu rovnako aj na internetový predaj a využívanie komunikačných kanálov, kde Slovensko výraznejšie zaostáva.“

Odôvodnenie:

Nestotožňujeme sa so záverom, že potenciál na zlepšenie v tejto oblasti ekonomiky je už vyčerpaný.

10. Zásadná pripomienka k bodu 3.1.5

V bode 3.1.5 – Digitálne verejné služby do odseku 2 žiadame doplniť, že jedným z proaktívnych krokov smerujúcim k zvyšovaniu kvality užívateľskej skúsenosti pri využívaní digitálnych verejných služieb by malo byť zvýšenie kvality užívateľského rozhrania eGovernmentu, ktoré by viedlo k motivácii obyvateľstva využívať tieto služby.

Odôvodnenie:

Operátori už dlhodobo upozorňujú, že SR má vo svojich strategických dokumentoch ako jeden z cieľov aj zvýšenie dopytu po službách, avšak v tomto smere nevyvíja aktivity. Ak by sa skvalitnili služby eGovernment, dopyt a motivácia občanov využívať tieto služby by sa zvyšovali.

11. Pripomienka k bodu 3.2.1

V Pláne obnovy infraštruktúra zahrnutá nie je. Je otázne či sa má materiál odvolávať na dokumenty, ktorých finálna podoba nie je známa.

12. Zásadná pripomienka k bodu 3.2.1

Znenie navrhujeme formulovať nasledovne:

„Z tohto dôvodu je potrebné prijať také zmeny zákona o elektronických komunikáciách, stavebného zákona, zákona o územnom plánovaní a ich vykonávacích predpisov, ktoré by významne znížili náklady na komunikačné siete a stimulovali investície. Príkladom opatrenia, ktoré sa na základe skúsenosti z iných členských štátov EÚ javí ako prospešné je jednotný elektronický nástroj. Zmenou by bolo zavedenie legislatívnych podmienok pre budovanie optickej infraštruktúry, ktoré zabezpečia, že pri akejkoľvek líniovej stavbe alebo územnom plánovaní bude vybudovaný v zemi káblovod, ktorý telekomunikační operátori budú môcť využiť bez potreby ďalších výkopových prác.“

Taktiež v bode 3.2.1 – Pripojiteľnosť do odseku 6 žiadame doplniť, že jedným z kľúčových krokov zlepšenia regulačného prostredia je potreba obnova špecializovaného stavebného úradu pre stavby elektronických komunikácií alebo presun týchto kompetencií na okresnú úroveň.

Odôvodnenie:

Smernica o znížení nákladov je implementovaná a v praxi sa využíva. Toolbox je z hľadiska témy irelevantný (bezpečnosť sietí 5G), ale Odporúčanie uvedené v pozn. 50 je na mieste.

Atlas pasívnej infraštruktúry bude duplicitný k IS Urbion, ktorý je plánovaný v stavebnom zákone

Okrem objektívneho nedostatku odborníkov na miestnej úrovni sú samosprávy zväčša v konflikte záujmov pri riešení takýchto stavebných konaní – zastupujú občanov samosprávy a zároveň sú stavebným úradom, ktorý má postupovať v zmysle zákona. Výsledkom sú neakceptovateľne dlhé konania, účelové predlžovania lehôt pri ohláskach drobnej stavby, účelové požiadavky nad rámec zákona, nekonzistentné rozhodnutia v tej istej veci, a teda na konci dňa komplikovanie a predlžovanie výstavby sietí elektronických komunikácií.

13. Zásadná pripomienka k bodu 3.2.3

Navrhujeme doplniť text:

„Podporíme záujem o internetové služby aj prostredníctvom preferovania digitálnych riešení ako napr. elektronických faktúr, elektronických zmlúv, digitálneho podpisovania a overovania identity vo vzťahoch s občanmi a spotrebiteľmi.“

Odôvodnenie:

Navrhujeme upraviť text, tak aby obsahoval aj podporu týchto nástrojov a príkladov využívania internetových služieb, ktoré majú značný praktický prínos v bežnom živote aj pre vylepšenie DESI.

14. Zásadná pripomienka k bodu 3.2.5

Navrhujeme doplniť text predposlednej vety nasledovne:

„Z tohto dôvodu je žiaduce definovať jednotné kritériá pre prioritizáciu v rámci elektronizácie služieb a následné adekvátne alokovanie ľudských a finančných zdrojov na projekty týkajúce sa takto vybraných služieb. Navyše s ohľadom aj na potrebu zlepšovať užívateľskú skúsenosť v elektronickej komunikácii so štátom, medzi podnikateľskými subjektami navzájom aj medzi podnikmi a ich spotrebiteľmi, je v rámci elektronizácie nevyhnutné myslieť na integrovanie služieb (procesných krokov) do ucelených celkov, životných situácií.“

Odôvodnenie:

Navrhujeme rozšíriť rozsah ustanovenia aj na komunikácií medzi podnikateľskými subjektmi a spotrebiteľmi.

15. Zásadná pripomienka k Prílohe č. 1, v časti III.2

Navrhujeme doplniť motiváciu na využívanie internetových služieb prostredníctvom podporovania východiskovej eFaktúry, eZmluvy a iných digitálnych riešení.

16. Zásadná pripomienka k Prílohe č. 1, v časti IV.3

Navrhujeme doplniť : „Zvýšenie počtu MSP, ktoré predávajú svoj tovar a služby formou online obchodu s využitím moderných nástrojov, najmä napr. elektronickej faktúry a zmluvy.“

17. Zásadná pripomienka k Prílohe č. 1, v časti IV.5

Navrhujeme formulovať nasledovne: „Posilnia sa kapacity (ľudské zdroje, technológie, infraštruktúra) v oblasti výskumu, vývoja a aplikácie vysokovýkonných výpočtov a kvantových technológií, umelej inteligencie, technológií distribuovaného záznamu, IoT, manažment a analýza dát, 5G campus networks a iných inovatívnych technológií v podmienkach Slovenska, s využitím vo verejnej správe, podnikateľskom prostredí a vedecko-výskumných inštitúciách. Postupne sa podporí vytvorenie a činnosť spolu ôsmich inštitúcií a platforiem. „

Odôvodnenie:

Sústavné odmietanie elektronickej faktúry a elektronickej zmluvy ako východiskovej formy zo strany regulátora je v priamom rozpore so zlepšovaním DESI. Pokiaľ nebude aj v legislatíve jasne reflektovaná digitalizácia a pripojiteľnosť ako verejný záujem, nedosiahneme nikdy priemer EÚ.

18. Zásadná pripomienka k Prílohe č. 2

V prílohe 2 – Rozbor indikátorov DESI v dimenzii 1 – Pripojiteľnosť, odporúčame tabuľku „Porovnanie cien ponúk dátových služieb na Slovensku voči priemeru EÚ“ (str. 82) kontrastovať s údajmi o prehľade ponúk jednotlivých operátorov, ktorými disponuje RÚ.

Odôvodnenie:

Myslíme si, že tieto údaje sú dôležité na zobrazenie relevantného trhu na SR.

19. Zásadná pripomienka k Prílohe č. 3

V prílohe 3 - Prehľad stratégií, cieľov a opatrení, ktoré smerujú k zlepšovaniu postavenia SR v DESI v tabuľke D1 Konektivita žiadame do úloh doplniť bod „centralizácia a profesionalizácia procesov stavebných konaní pre stavby elektronickej komunikácií smerom k skráteniu lehôt a zvýšeniu právnej istoty“

Odôvodnenie:

Máme nedostatok odborníkov na miestnej úrovni. Výsledkom sú neakceptovateľne dlhé konania, účelové predlžovania lehôt pri ohláškach drobnej stavby, účelové požiadavky nad rámec zákona, nekonzistentné rozhodnutia v tej istej veci, a teda na konci dňa komplikovanie a predlžovanie výstavby sietí elektronickej komunikácií.

20. Zásadná pripomienka k Prílohe č. 3

V prílohe 3 - Prehľad stratégie, cieľov a opatrení, ktoré smerujú k zlepšovaniu postavenia SR v DESI v tabuľke D2 Ľudský kapitál žiadame do sekcie Podpora zvýšenia kompetencií mladých ľudí pre digitálnu dobu v rámci formálneho vzdelávania doplniť do úloh nasledovné:

Aktívne spolupracovať s overenými projektami v praxi a podporu ich implementácie na miestnej úrovni.

Odôvodnenie:

Ak nechceme pokračovať v doterajšej praxi, kedy stratégie zaplníme vznešenými plánmi na nové iniciatívy alebo dokonca inštitúcie, ktoré nikdy nevzniknú, aktivita sa nevykoná a prípadné zdroje EÚ nikdy nevyčerpajú, odporúčame orientovať podporu existujúcim organizáciám, ideálne miestnym. Slovensko trpí nedostatkom odborníkov a kompetentných ľudí. Tí, čo sú v zahraničí, sa skôr vrátia do existujúcich štruktúr, ako za prísľubom niečoho nového, čo ešte neexistuje.

21. Zásadná pripomienka k Prílohe č. 3

Navrhujeme vypustiť text: „zvýšený tlak regulátora smerom k podpore zdieľania existujúcej infraštruktúry.“

Odôvodnenie:

Nie je to potrebné, nakoľko zdieľanie infraštruktúry sa v praxi využíva

Zdroj: RÚZ